

**UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
„SFÂNTUL ANDREI ȘAGUNA”**

**MUZICA RELIGIOASĂ
ÎN PREOCUPĂRILE LUI GEORGE
BREAZUL**

TEZĂ DE DOCTORAT

Îndrumător:

Pr. Prof. Univ. Dr. VASILE GRĂJDIAN

Doctorand:

Pr. TEODOR-IONUȚ PLOSCARU

**SIBIU
2016**

INTRODUCERE	4
CAPITOLUL I. ASPECTE DIN VIAȚA LUI GEORGE BREAZUL (1887 - 1961)	9
CAPITOLUL II. MUZICA BISERICESCĂ PÂNĂ LA GEORGE BREAZUL.....	18
II.1. Muzica bisericească românească până la „Reforma Hrisantică”	21
II.2. Scurt istoric despre „Reforma Hrisantică”, în muzica bisericească românească	32
II.3. Muzica bisericească bizantină românească, după „Reforma Hrisantică” – „românirea” muzicii bisericești	34
CAPITOLUL III. PREOCUPĂRILE LUI GEORGE BREAZUL PENTRU MUZICA BISERICESCĂ	38
III.1. Muzica religioasă și istoriografia muzicală românească.....	45
III.1.1. Studii despre muzica gregoriană.....	52
III.1.2. Studii despre muzica bizantină și influența muzicii sinagogale asupra celei creștine	59
III.1.3. Muzica bisericească - corală.....	68
III.1.4. Cultura muzicală psaltică în Oltenia.....	74
III.2. „Cântările Sfintei Liturghii pentru școală și popor”	80
III.3. „Prohodul Domnului nostru Iisus Hristos”	83
III.4. Personalități ale muzicii religioase la George Breazul	88
III.4.1. Anton Pann (1798-1854)	89
III.4.2. Ioan Popescu-Pasărea (1871-1943)	98
III.4.3. Gavriil Musicescu (1847 – 1903)	102
III.4.3.1. Gavriil Musicescu și folclorul muzical românesc	105
III.4.4. D.G. Kiriac (1866 – 1928)	110
III.4.4.1. D.G. Kiriac, melosul popular și muzica religioasă.....	114
III.5. George Breazul și educația muzicală	118
III.5.1. Rolul muzicii religioase în educație	129
III.5.1.1. Muzica religioasă în manualele lui George Breazul	134
III.5.1.1.1. „Carte de cântece – pentru clasa I-a secundară”	137
III.5.1.1.2. „Carte de cântece – pentru clasa II-a secundară”	145
III.5.1.1.3. „Carte de cântece – pentru clasa III-a secundară”	150

III.5.1.1.4. „Carte de cântece – pentru clasa IV-a secundară”	153
III.5.1.1.5. „Cântarea în valuri” – prenotația și „Cântece românești pentru școala primară”	158
III.5.2. Academia de Muzică Religioasă.....	169
III.6. Muzica religioasă în Arhiva Fonogramică a Ministerului Cultelor și Artelor condusă de George Breazul.....	173
CAPITOLUL IV. ORGANIZAREA UNEI BIBLIOTECI MUZICALE UNIVERSALE ȘI FRAGMENT DE „MONUMENTE ALE ARTEI MUZICALE ROMÂNEȘTI”	192
IV.1. Carte rară de muzică religioasă	195
IV.2. Cărți și partituri de muzică religioasă.....	211
CAPITOLUL V. MUZICA BISERICESCĂ ȘI FOLCLORUL MUZICAL RELIGIOS	238
V.1. Preocupările lui George Breazul în domeniul folclorului muzical religios	240
V.1.1 Folclorul muzical religios al ”puiului de român”	242
V.1.2. Folclorul muzical în educație	245
V.1.3. Colindele și cântecele de stea	248
V.1.3.1 Culegerea „Colinde” de George Breazul	252
V.2. Semiografia în muzica românească sau notația muzicală la George Breazul.....	257
V.2.1. Scurt istoric al semiografiei muzicale bizantine	262
V.2.1. Dubla notație a culegerii ”Colinde” de George Breazul	266
V.3. Drama religios-populară Vicleimul	268
V.4. Folclorul muzical religios în cadrul Arhivei Fonogramice a Institutului de Etnologie și Folclor al Academiei Române.....	274
CONCLUZII	285
BIBLIOGRAFIE	288
ANEXE	305

CUVINTE CHEIE:

George Breazul, muzica religioasă, folclor muzical religios, muzica gregoriană, muzica sinagogală, muzica bizantină, cultura muzicală psaltică, cântările sfintei liturghii, prohodul, educația muzicală românească, carte de cântece, cântarea în valuri, prenotația, arhiva fonogramică, vicleimul, istoriografia muzicală românească, Anton Pann, Ion Popescu-Pasărea, D.G. Kiriac, Gavriil Musicescu

REZUMAT:

Prezenta lucrare, cu tema „Muzica religioasă în preocupările lui George Breazul”, este teză de doctorat în Teologie, la disciplina *Muzică Bisericească și Tipic*, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Coordonarea și îndrumarea științifică a tezei aparține P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Grăjdian, din cadrul aceleiași Facultăți teologice.

Scopul acestei lucrări doctorale este de a reliefa aportul muzicologului George Breazul în cristalizarea muzicologiei românești și, în special, preocupările sale pentru domeniul muzicii religioase. În contemporaneitate, George Breazul a reprezentat un avânt nou în multe dintre domeniile culturii muzicale românești dar și în muzica religioasă.

Termenul de „muzică religioasă” are o accepțiune mai largă, incluzând atât folclorul muzical religios cât și muzica bisericească „strămoșească”, după cum, în repetate rânduri, sublinia George Breazul. De aceea, într-o societate care suferă din punct de vedere spiritual, educațional și trece printr-o criză de identitate națională, este nevoie să se repună accentul pe valorile specifice și firești ale poporului.

Motivul alegerii acestei teme a fost oferit de una dintre lucrările importante ale lui George Breazul, lucrare care a înfrumusețat copilăria mea, în special, cu ocazia obiceiului de colindat: culegerea intitulată „Colinde”, apărută într-o primă ediție în anul 1938, în colecția „*Cartea satului (nr. 21)*”, editată de Fundația Culturală „Principele Carol”. Studiind mai aprofundat această carte, în timp, am deslușit notele muzicale liniare dar am admirat și notația bizantină care însoțea portativul. Un atu important al lucrării amintite, este diversitatea de colinde și cântece de stea, din toate zonele și colțurile țării, arătând bogăția tezaurului popular-religios românesc.

Teza doctorală de față surprinde mai multe aspecte ale activității muzicologului George Breazu, dintre care se evidențiază preocuparea pentru muzica religioasă, considerată de el, absolut necesară în definirea culturii românești. Perioada activității în domeniul muzicii românești este extinsă, pe parcursul a peste patru decenii, într-o perioadă de schimbări politico-sociale, incluzând cele două Războaie Mondiale precum și perioada interbelică și postbelică, până în prima perioadă a comunismului, în care și suferă anumite intimidări și umiliri.

Am încercat să urmăresc preocupările muzicologice principale ale lui George Breazu și acolo unde a fost cazul, am subliniat rolul muzicii religioase: în istoriografia muzicală românească, în educația muzicală și în folclorul muzical.

Cercetarea pentru această lucrare, sub atenta îndrumare a P.C. Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian, a început la București, la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, întrucât, această instituție păstrează fondul de carte și manuscrisele lui George Breazu, donate din dorința sa și prin grija soției sale, Georgeta Breazu. Tot acest bogat material constituie Fondul „George Breazu” în care regăsim cărți de valoare, din toate domeniile, în special muzică, partituri și manuscrise conținând preocupările și rodul muncii muzicologului. De aceea, am considerat necesar, ca la ultimul capitol al lucrării, să redau o parte dintre aceste documente care mai există, documente de valoare ce arată preocuparea pentru muzica religioasă.

Un alt demers important în cercetarea de față, l-a constituit studierea unei părți din fișele Arhivei Fonogramice, a Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” din București. Aici, datorită bunăvoinței doamnei director academician Sabina Ispas, și a dnei. Drd. Neamu Cristina, am reușit să identific, o sumă de piese muzicale religioase și din folclorul muzical religios românesc, înregistrate de către George Breazu și colaboratorii săi, în perioada 1927-1940.

În privința metodologiei folosite în lucrarea de față, am căutat să respect, sub atenta grijă și riguroasa asistență a P.C. Prof. Univ. Dr. Vasile Grăjdian, criteriile științifice specifice realizării tezei de doctorat, pornind de la întocmirea unei bibliografii adecvate pe baza planului de idei stabilit, prin studierea cu acuritate a izvoarelor importante: tot ce a scris și a publicat George Breazu, ceea ce nu s-a publicat, în special cele 17000 de fișe fără cotă, ceea ce s-a scris despre George Breazu și izvoarele indirecte.

Tot îndrumătorul științific al lucrării doctorale de față, P.C. Prof. Univ. Dr. Vasile Grăjdian, m-a îndemnat să urmăresc firul articolului din Revista „Boabe de grâu”, august

1932. Aici se făcea menționarea a 7 melodii de muzică bisericească, culese cu fonograful, în perioada 1928-1932, de către George Breazul și colaboratorii Arhivei Fonogramice de pe lângă Ministerului Artelor și Cultelor. Acest aspect a dus la cercetarea mea, de la Institutul de Etnografie și Folclor al Academiei Române, unde am descoperit mai multe melodii religioase.

Între acestea, am redat în lucrare, melodia culeasă de însuși George Breazul: număr cilindru: 13311a, cuprinsul: Bisericesc: „Aghios” (*se cântă la Bobotează când o „tulește” la apă*), cântat din: Voce, informator: Octavian I. Popescu, Origina: Pitești, RN., Găești, Furești(?)¹, Topoloveni, culegător: George Breazul, Locul și data înregistrării: București, 21.01.1929.

În ceea ce privește opera lui George Breazul, am identificat palierele principale: studiile privind **istoriografia** muzicală, din care am evidențiat rolul muzicii religioase din articolele pe diverse teme și am schițat monografiile publicate postum; studiile privind **educația muzicală** în cadrul căreia am analizat manualele de muzică, în care am subliniat muzica religioasă și importanța ei în educație și **folclorul muzical religios** din care decurg mai multe concluzii științifice. Am evidențiat lucrările privind muzica religioasă și folclorul muzical religios: „Cântările Sfintei Liturghii pentru școală și popor”, „Prohodul Domnului nostru Isus Cristos”, culegerea „Colinde” ș.a.

În activitatea sa, un rol important l-a avut culegerea de folclor, direct de la sursă, prin intermediul fonografului. Această metodă a fost deprinsă studiile de la Berlin, cu profesori de marcă, specialiști în domeniu. De aceea, între subcapitolele lucrării de față, am tratat și această problemă, deosebit de importantă pentru cultura noastră: Arhiva Fonogramică și culegerea de folclor muzical religios.

În corespondența sa, publicată în cele 3 volume „Scrisori și documente”, am observat legătura lui George Breazul cu personalități ale culturii muzicale internaționale. Din această corespondență bogată am evidențiat preocupările enciclopedice ale muzicologului și în special, preocupările și activitatea sa în muzica religioasă.

Lucrarea de față nu își propune să fie o monografie și nici măcar, nu se vrea exhaustivă în problematica muzicii religioase la George Breazul. Primul capitol, de altfel,

¹ Am găsit ulterior că satul de unde s-a cules este astăzi Furești, din comuna Dobrești, lângă Topoloveni, județul Argeș. La sfârșitul secolului al XIX-lea, comuna Dobrești era inclusă în plasa Podgoria, a județului Muscel și era formată din satele Haițești, Cercei și Furești, având în total 1052 de locuitori ce trăiau în 254 de case. În comună existau cinci mori sau făcaie, trei biserici și o școală cu 40 de elevi (dintre care 5 fete). „Anuarul Socec din 1925 consemnează în aceeași plasă, având 1596 de locuitori în satele Dobrești și Furești. În 1950, comuna a fost transferată raionului Muscel din regiunea Argeș.” În 1968, a trecut la județul Argeș.

și cel mai scurt al tezei, „*Aspecte din viața lui George Breazul (1887-1961)*”, este doar, o scurtă biografie în care, facem cunoștință cu „omul” George Breazul. Aici am redat coordonatele principale ale vieții sale, lăsând la o parte, viața personală și accentuând mai degrabă activitatea muzicologică.

Capitolul al II-lea, „*Muzica bisericească până la George Breazul*” prezintă contextul muzical bisericesc, până la George Breazul. Intenționat am lăsat la o parte termenul de „religios” și am accentuat „muzica bisericească”, pentru a nu divaga prea mult. Acest capitol se împarte în 3 subcapitole: *II. 1. Muzica bisericească românească până la „Reforma Hrisantică*, *II. 2. Scurt istoric despre „Reforma Hrisantică”, în muzica bisericească românească*, *II. 3. Muzica bisericească bizantină românească, după „Reforma Hrisantică” – „românirea” muzicii bisericești*. Deoarece, multe dintre lucrările de specialitate, în muzica bisericească, tratează mai extins aceste subiecte, nu am insistat prea mult în acest al II-lea capitol. Am prezentat câteva generalități privind muzica creștină și începuturile ei pe teritoriul țării noastre, am amintit primii misionari creștini care au lăsat în scris tratate despre muzică. Mai apoi, am prezentat o parte dintre personalitățile muzicii bisericești, până la reforma lui Hrisant, începând cu secolele XIV-XV (Filothei monahul, de la Cozia), Evstatie Protopsaltul Putnei, unul dintre importanții compozitori de muzică bizantină pe teritoriul țării noastre, care și înființează și conduce Școala muzicală de la Putna, culminând cu Filothei sin Agăi Jipei și urmașii acestuia. Secolul al XIX – lea este marcat de „reforma hrisantică” și reprezentanții de seamă din țara noastră, în special, Macarie Ieromonahul. Datorită faptului că Anton Pann, are un subcapitol separat în lucrare, fiind una dintre personalitățile tratate și de George Breazul, l-am exclus din subcapitolul cu contextul muzical bisericesc tratând viața și activitatea sa, mai extins, într-un subcapitol dedicat.

Un demers important în muzica bisericească românească l-a reprezentat „românirea” muzicii bizantine, proces important și necesar pentru definirea unui melos bisericesc românesc.

Începutul secolului al XX-lea a reprezentat o perioadă de transformări socio-politico-culturale a României. În acest context, George Breazul a activat în principalele instituții de cultură și muzică religioasă, impunându-se ca o personalitate enciclopedică. De aceea, capitolul al III-lea, tratează *Preocupările lui George Breazul pentru muzica religioasă*. El identifica trei izvoare ale muzicii religioase, creștine: muzica iudaică – sinagogală, muzica veche a elinilor și instinctul muzical al poporului nou încreștinat.

Capitolul al III-lea include nișele principale ale activității lui George Breazul în muzica religioasă: **istoriografia, educația muzicală**, activitatea de **tipărire** a cărților de muzică, între care am evidențiat „Cântările Sfintei Liturghii pentru școală și popor”, în colaborare cu I. Popescu-Pasărea și G. Comăna și „Prohodul Domnului nostru Isus Cristos”, în colaborare cu I.D. Chirescu.

Pe lângă cele amintite, tot capitolul al III-lea include o preocupare mai amplă a lui Breazul în ceea ce privește activitatea unor personalități ale muzicii religioase: Anton Pann și I. Popescu-Pasărea (în special muzică monodică, psaltică), D.G. Kiriac și G. Musicescu (în special muzică armonică, corală).

La subcapitolul privind educația muzicală, am analizat manualele de clase secundare precum și clasa IV-a primară, împreună cu colecția „Cântece românești pentru școala primară”. Făcând parte tot din activitatea lui Breazul privind muzica religioasă dar și activitatea de educație muzicală, pe scurt am amintit despre Academia de Muzică Religioasă din București, în cadrul căreia a activat încă de la înființare.

Pentru a diferenția muzica religioasă, în special bisericească, de partea lucrării care tratează muzica religioasă, în special folclor muzical religios, capitolul al III-lea se leagă de capitolul următor, cu câteva exemple de melodii religioase culese și păstrate de către Arhiva Fonogramică.

Unul dintre dezideratele lui George Breazul, din păcate, nerealizate până astăzi, a fost „Organizarea unei biblioteci muzicale universale”, care constituie, în lucrarea de față, capitolul al IV-lea. Pentru a sublinia mai mult, pragmatismul lui, am redat două aspecte importante ale activității sale, care reliefează preocuparea lui George Breazul pentru muzica religioasă și fondul de carte: „*Carte rară de muzică religioasă*” și „*Cărți și partituri de muzică religioasă*” în Fondul „George Breazul”. De altfel, în actul de donație al familiei Breazul, se specifică această dorință a muzicologului.

Ultimul capitol al lucrării cuprinde activitatea lui George Breazul în domeniul folclorului muzical religios și câteva concluzii ce decurg de aici: Folclorul muzical religios al „puiului de român”, Folclorul muzical în educație, Drama religios-populară: Vicleimul ș.a.

Culegerea „Colinde” a lui George Breazul, a reprezentat, în epocă, una dintre „culmile în domeniu”, după cum afirma adversarul lui, Constantin Brăiloiu. De aceea, am considerat că, pe lângă lucrarea „Vicleimul” la care colaborează prin alegerea textelor de cântece și punerea lor pe dublă notație, psaltică și liniară, volumul „Colinde” din colecția

Cartea satului, motivează o parte din capitolul al V-lea: *Scurt istoric al semiografiei muzicale bizantine, Semiografia muzicală psaltică românească sau notația muzicală la George Breazul, Dubla notație a culegerii "Colinde" de George Breazul ș.a.*

Ca în cazul capitolului al III-lea, am considerat important ca și la acest ultim capitol al lucrării, să evidențiez o parte din materialul cules și păstrat în cadrul Arhivei Fonogramice, reprezentând folclorul muzical religios, folosit cu ocazia ritualurilor și obiceiurilor populare românești.

Obiectivele lucrării decurg din încercarea de a sublinia, în toate demersurile lui George Breazul, interesul lui pentru muzica religioasă și folclorul muzical religios, pentru a evidenția importanța muzicii bisericești și a folclorului muzical religios în definirea muzicii românești.

Prin cercetarea de față, am intuit munca lui George Breazul, am subliniat deschiderile culturale și muzicologice pe care le-a efectuat, prin activitatea sa. Dintre toate acestea, am evidențiat muzica religioasă și folclorul muzical religios considerând că, efortul cercetărilor sale a adus un plus valoare și în aceste domenii.

Deși, pentru perioada sa, George Breazul a fost un muzicolog de marcă, în contemporaneitatea noastră, prea puțin se mai vorbește despre el. Căutând informații, în dicționarele și lexicoanele de muzică, peste tot am observat recunoașterea activității sale științifice, prin numeroasele articole și cărți publicate, însă după 1990, prea puțin s-a mai publicat.²

În revistele de teologie, în afară de articolul lui Matei Petre, *Contribuția muzicologului George Breazul (1887-1961) la valorificarea cântării bizantine românești și a folclorului religios*, în B.O.R., București, an CVII (1989), nr. 3-4 (martie-aprilie), p. 134-142, nu avem alte articole. Acest aspect m-a intrigat, deoarece studiile sale, cel puțin în istoriografia muzicală, au adus noi aspecte și în muzica bisericească.

Un aspect al metodologiei lui George Breazul, a fost și comparatistica muzicală. Prin aceasta, ajungea la concluzii noi și revelatoare. Prin comparația cu folclorul românesc, încă putem descoperi foarte multe aspecte ale muzicii religioase. În „Colindele...întâmpinare critică”, George Breazul argumenta dubla notare muzicală, psaltică și liniară, în culegerea „Colinde”, spunând că, prin transpoziția făcută cântecelor, a ajuns la cele trei finale: *Mi, Re și Do – Vu, Pa și Ni*. Astfel, „funcțiile modale păstrându-și

² Menționez că, după 1990, cel mai important muzicolog care l-a studiat pe G. Breazul este prof. Vasile Vasile. În 2003 a adus la lumina tiparului, monumentală lucrare „Pagini din istoria muzicii românești” volumul VI.

natura lor în colindele românești”.³ De aici, concluziona Breazul, și confirma afirmația lui Glareanus din „Dodekahordon” (1547)⁴, ideea celor trei moduri: scilicet *naturalis, mollaris et duralis*: „*Omnis cantus definit aut in re, aut in mi, aut in ut*”.⁵

Mergând pe firul activității lui George Breazul, am observat mai multe aspecte ale metodei sale. În primul rând, în fondul constituit prin donație, „George Breazul”, avem 17000 de fișe necatalogate. Acestea, prin simpla citire, ne descoperă o muncă asiduă și foarte bine organizată. Doar din fișele pe care le-am studiat personal, am observat scrierea și implicit, cunoașterea, mai multor limbi străine: avem fișe în limba engleză, germană, franceză, italiană, latină, greacă, ebraică și maghiară. George Breazul scotea ideile pe aceste fișe, din cărțile și articolele pe care le studia, în limba lor. Trebuie menționat și scrisul său caligrafic și citeț.

Am încercat să evidențiem, mai puțin cunoscuta latură a bizantinologului George Breazul. De aceea, în lucrarea de față, am tratat mai amplu, manualele de educație muzicală, cu exemplele de muzică religioasă, și chiar, în manualul de clasa a IV-a secundară, tema despre „Muzica Bisericească Strămoșească”. În cartea cu „Cântările Sfintei Liturghii pentru școală și popor”, care a fost alcătuită de Breazul, în colaborare cu I. Popescu-Pasărea și Pr. G. Comăna, se observă factorul educațional, atât de valorizat de el. Această lucrare a adus o noutate pentru vremea aceea: redarea, pe scurt, a dialogului preot-strană. Iată, un aspect practic. Melodiile sunt simplificate pentru o ușoară învățare.

O altă lucrare în domeniul muzicii religioase-bisericești, rămâne și „Prohod al Domnului nostru Isus Cristos”, apărut la Craiova, în 1937, în colaborare cu I.D. Chirescu. Variantele melodice, sunt aproape identice cu cele folosite în Biserica Ortodoxă Română, în ziua de astăzi. Strofele, cu câte 4 versuri, sunt în număr identic cu cele cântate astăzi, cu excepția pe care am subliniat-o la subcapitolul dedicat acestei lucrări.

Arhiva Fonogramică rămâne un tezaur pentru muzica populară românească și pentru muzica bisericească/religioasă, în special în zona Transilvaniei. Sunt foarte multe înregistrări care se pot transcrie pe notație muzicală. Sunt anumite cântece de stea, colinde, verș-uri sau rit-uri care s-au sunat muzică religioasă. Un astfel de exemplu este „Aghios, Aghios”, cântare trecută când la cântec de stea, când la cântec bisericesc sau chiar rit de Crăciun. Între puținele înregistrări pe care le-am ascultat, melodia de pe cilindrul 698 b, are textul: „Hristos se naște, măriți-l, Hristos din ceruri întâmpinați-l, Hristos pe pământ,

³ George BREAZUL, *Colindele...întâmpinare critică*..., p. 46

⁴ George BREAZUL deținea acest tratat foarte important, în biblioteca sa.

⁵ H. GLAREANUS, „De fine cantuum in modis” în *Dodekahordon*, Liber I, caput XII, p. 31, în George Breazul, *Colindele...întâmpinare critică*..., p. 46

înălțați-vă, și cu veselie lăudați-l popoare că s-a preamărit.” Este clar, Irmosul sau peasna I-a din Catavasiile „la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos”⁶, însă înregistrarea a fost notată cu denumirea „Cântec de stea”. Aceste situații ne fac să credem că sunt multe astfel de confuzii și, prin audiție, se poate descoperi muzica religioasă, așa cum se cânta în perioada interbelică.

Mai puțin cunoscuta culegere coordonată de G. Breazul și N. Saxu, de „Cântece românești pentru școala primară”, cuprinde un capitol special de cântece „Religioase și laice – pentru datinile strămoșești de sărbători: Crăciun, Anul nou, Florii, Vinerea patimilor, Paști”.

Activitatea de bizantinolog îl propune pe George Breazul spre a fi cunoscut și teologilor, atât în Seminariile Teologice cât și în Facultățile de Teologie, la ora de Muzică și Istoriografie muzicală.

⁶ *Octoiul mic*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1999, p. 145

BIBLIOGRAFIE

I. IZVOARE

A. Arhiva Fonogramică a Institutului de Etnografie și Folclor al Academiei Române

1. Folder-ul electronic *nr. 1*, fonogramele nr. 1a-1390a
2. Folder-ul electronic *nr. 2*, fonogramele nr. 1390b-2556c
3. Folder-ul electronic *nr. 3*, fonogramele nr. 2557a-3650b
4. Folder-ul electronic *nr. 4*, fonogramele nr. 3650a-4774b
5. Folder-ul electronic *nr. 5*, fonogramele nr. 4775a-5877b
6. Folder-ul electronic *nr. 10*, fonogramele nr. 10333b-11277b
7. Folder-ul electronic *nr. 10*, fonogramele nr. 12378b-13311b
8. Folder-ul electronic *nr. 13* – Republica Moldova, fonogramele nr. 20483b-20485
9. Fișier text, „*txfg-125-a-1-1*” – cuprinde „Troparul Nașterii Domnului” cules de la Ion Bucșa (21 ani) din Făgăraș, înregistrat în 08.06.1931
10. Fișier text, „*txfg-127-a-1-1*” – cuprinde „Verș de Bobotează – Aghios”, cules de la Vasile Jelea (21 ani) din Brăila, înregistrat în 08.06.1931
11. Fișier text, „*txfg-127-b-1-1*” – cuprinde „Verș de Paște”, cules de la Vasile Jelea (21 ani) din Brăila, înregistrat de în 08.06.1931
12. Fișier text, „*txfg-273-a-1-1*” – cuprinde „Cântec de pocăiți (fragm.)”, cules de la Văduva Gheorghe Moldovan (43 ani), din Lisa, Făgăraș, înregistrat în 08.09.1931
13. Fișier text, „*txfg-525-a-1-1*” – cuprinde „Colindă-verș: Fiți veseli iubiți creștini”, cules de la Pascu Poruncă (22 ani) din Năsăud, înregistrat în 07.02.1932
14. Fișier text, „*txfg-697-c-1-1*” – cuprinde „Rit Bobotează: Aghios”, cules de la Paraschiva Mandan (28 ani) din Apoldu de Jos, Făgăraș, înregistrat în 22.08.1934
15. Fișier text, „*txfg-698-b-1-1*” – cuprinde „Cântec de stea-colindă”, cules de la Paraschiva Mandan (28 ani) din Apoldu de Jos, Făgăraș,

înregistrat în 22.08.1934 (textul cuprinde catavasia I-a a Nașterii Domnului: „Hristos se naște măriți-l”).

16. Fișier text, „**txfg-892-a-1-1**” – cuprinde „Cântec bisericesc – Heruvic ”, cules de la Nicolae Muțiu (28 ani) din Mohu, înregistrat în 21.09.1930
17. Înregistrare audio, format .wav, **cilindrul cfg-12680-c** – cuprinde „Cântec religios Adventist”, cules de la Melania Mihalcea, din Fundu-Moldovei, înregistrat în 09.08.1928, de către George Breazul
18. Înregistrare audio, format .wav, **cilindrul cfg-12680-d**– cuprinde „Cântec religios Adventist: Iubirea ce ne face atât de fericiți”, cules de la Melania Mihalcea, din Fundu-Moldovei, înregistrat în 09.08.1928, de către George Breazul
19. Înregistrare audio, format .wav, **cilindrul cfg-13101-a** – cuprinde „Cântec religios Irmosul Paștilor”, cules de la Bordean Pavel (26 ani), din Galeș, jud. Sibiu, înregistrat în 1931-1932
20. Înregistrare audio, format .wav, **cilindrul cfg-13311-a**– cuprinde „Cântec bisericesc: Aghios-ul”, cules de la Octavian I. Popescu (26 ani), din Furești, jud. Argeș, înregistrat în 21.01.1929, de către George Breazul.

B. Fondul „George Breazul” din cadrul Bibliotecii Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România

21. Registru „**Muzica 1-888**”, volum VI, cotele 28, 29, 40, 60, 111, 187, 267, 268, 269, 321,322, 491 si 492;
22. Registru „**Fotografii-Fotocopii**”, cotele 13, 106 – 108, 335-346, 483-487, 516-537, 538-539, 542-543, 616-635, 747-749, 758-764, 826-827, 846-851, 1043, 1058, 1061, 1070
23. Registru „**Documentare XI 1-1056**”, cotele 3, 5, 10, 26, 32, 33, 39, 44-45, 78, 79, 80, 81, 116, 126, 128, 129-131, 167, 171, 173, 176, 310, 312, 320-321, 430, 433-434, 883, 917, 985-986, 997, 1054
24. Registru „**Carte Breazu 6063-8131**” volum IV, cotele 7199, 7289, 7300, 7309, 7452, 7490, 7542, 7713, 7714, 7719, 7753, 7791, 7801-7805

25. Registru „*Carte Breazu 8132-8583*” volum V, cotele 8411-8412, 8422, 8455-8458, 8480, 8482-8483, 8486, 8488
26. Registru „*Muzica Breazu 3347-5037*” volum IX - manuscrise, cotele 3649-3653, 3661, 3664, 3706-3714, 3722, 3734, 4615, 4622, 4653, 4729, 4798, 4810,
27. Registru „*Manuscrise 1-344*”
28. Folder *Programe – Manuale*, nr. 84 – programă analitică pentru școlile de copii mici
29. *Fișe necotate* din Fondul „George Breazul” al Bibliotecii din cadrul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România: despre muzica gregoriană, despre muzica ebraică, despre muzica liturgică Siriană, despre istoriografie muzicală, periodizări, muzica antică, muzica medievală, Bizanț ș.a.

II. DICȚIONARE ȘI LEXICOANE

30. *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009, <https://dexonline.ro/definitie/baraboi>, accesat în 13.08.2016
31. *Dicționar de muzică bisericească românească*, coordonatori pr. Prof. dr. Nicu Moldoveanu, pr. Prof. Dr. Nicolae Necula, pr. Prof. dr. Vasile Stanciu, arhid. Prof. dr. Sebastian Barbu-Bucur, editura Basilica, București, 2013
32. PĂCURARIU, Mircea, Pr. Prof. Univ. Dr., *Dicționarul teologilor români*, ediția a doua revăzută și întregită, Editura Enciclopedică, București, 2002.
33. PĂCURARIU, Mircea, Pr. Prof. Dr. (și alții), *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2010
34. COSMA, Viorel, *Compozitori și muzicologi români : Mic lexicon*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din Republica Populară Română, București, 1965

35. COSMA, Viorel, *Muzicieni români – compozitori și muzicolog – Lexicon*, Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1970
36. IONESCU, C. Gheorghe, *Lexicon al celor care, de-a lungul veacurilor, s-au ocupat cu muzica de tradiție bizantină în România*, Editura Diogene, București, 1994

III. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

37. ALECSANDRI, Vasile, “Poezia populară (Prefață tipărită în broșura I a baladelor – 1852)” în *Opere III – Poezii populare*, Editura Academiei Române, București, 1978
38. Analele Academiei Române, seria II, tomul V, Ședințele ordinare din 1882-1883 și Sesiunea Generală a anului 1883, Secțiunea I, București, Tipografia Academiei Române, 1884, p. 38, apud George Breazul, *Gavriil Musicescu – schiță monografică*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., București, 1962
39. Analele Academiei Române, seria II, tomul VII, 1884-1885, I, Partea Administrativă și dezbaterile, București, Tipografia Academiei, 1885
40. ANDREESCU, F. Constantin, *Evoluția învățământului în Moldova și istoricul Liceului Național din Iași (1835-1935)*, Tipografia Brawo, Iași, 1935
41. Arta, an II (1885), Iași, nr. 9-10, 1-15 februarie, pag. 69, apud George Breazul, *Gavriil Musicescu – schiță monografică*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., București, 1962
42. ATANASIU, A. D., “Gavriil Musicescu (20 martie 1847 – 9 decembrie 1903)”, în *Asociație generală a artiștilor din Iași*, nr. 3, joi 11 martie 1904
43. BARBU-BUCUR, Sebastian, *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII și începutul secolului XIX și aportul original al culturii autohtone*, București, Editura Muzicală, 1989
44. BARTOK, Béla, *Scrieri mărunte despre muzica populară românească*, adunate și traduse de Constantin Brăiloiu, București, 1937
45. BRĂILOIU, Constantin, „Muzica românească”, în *Cele trei Crișuri – Anale culturale*, Oradea, an XV (1934), nr. 11-12, noiembrie-decembrie

46. BRĂILOIU, Constantin, *Colindele D-lui G. Breazul*, Extras din revista „Viața Românească”, nr. 8, August, 1938, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1938
47. BRÂNCUȘI, Petre, *George Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești*, Editura muzicală, București, 1976
48. BRÂNCUȘI, Petre, *Muzica românească și marile ei primeniri*, vol. I, Editura Muzicală, București, 1978
49. BREAZUL, George, “Arhiva Fonogramică a Ministerului Instrucției, cultelor și artelor”, extras din revista Boabe de grâu, 1932, nr. 8, august
50. BREAZUL, George, “Arhiva Fonogramică”, în *Boabe de grâu – revista de cultură*, an III (1932), nr. 8, august
51. BREAZUL, George, “Audiții muzicale pentru tineretul școlar și studentesc organizate de Ministerul Instrucțiunii, Cultelor și Artelor”, în *Acțiunea*, București, an III (1941), nr. 176, 6 aprilie,
52. BREAZUL, George, “Concertul Societății “Carmen”(13 decembrie 1924)”, în *Mișcarea literară*, București, an I (1924), nr. 6-7, 20 – 27 decembrie
53. BREAZUL, George, „Cultura muzicală în popor și concertele publice”, în *Îndreptarea*, 24 octombrie, 1920
54. BREAZUL, George, “Dumitru G(eorgescu) Kiriac”, în *Cuvântul*, 1928, 16 ianuarie, apud George Breazul, *D.G Kiriac*, ediție îngrijită de Titus Moiescu, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1973
55. BREAZUL, George, “Educația muzicală în școala primară”, în *Revista de Pedagogie*, Cernăuți, an VIII (1938), caietul II, iunie
56. BREAZUL, George, “Înființarea unei academii de muzică bisericească”, în *Cuvântul*, București, an IV (1928), nr. 1022, 20 februarie
57. BREAZUL, George, “Manuale de muzică (Lămuriri pentru colegii din învățământul secundar)”, în *Cuvântul*, București, an VII (1931), nr. 2278, 24 august,
58. BREAZUL, George, “Melos și Ethos” în *România literară*, București, an I (1932), nr. 40, 19 noiembrie

59. BREAZUL, George, “Muzica în școlile de grad secundar”, în *Revista generală a învățământului*, București, an XXV (1937), nr. 7-8, septembrie – octombrie
60. BREAZUL, George, “Necesitatea înființării unei academii de muzică bisericească”, partea a III-a în *Cuvântul*, București, an III (1927), nr. 831, 8 august
61. BREAZUL, George, “Școlile de învățământ muzical”, în *Cuvântul*, București, an VII (1931), nr. 2236, 13 iulie
62. BREAZUL, George, “Tradiția muzicală românească” în *Acțiunea*, București, an I (1940), nr. 10, 15 septembrie
63. BREAZUL, George, „Arta muzicală în cultura românească”, în *Gândirea*, București, an VII (1928), nr. 6-7, iunie-iulie
64. BREAZUL, George, „Cântecul popular românesc în școala secundară” în *Cuvântul*, București, an IX (1933), nr. 2947, 10 iulie
65. BREAZUL, George, „Cântecul popular românesc în școala secundară” partea a II-a, în *Cuvântul*, București, an IX (1933), nr. 2954, 17 iulie
66. BREAZUL, George, „Cântecul popular românesc în școala secundară” partea a III-a, în *Cuvântul*, București, an IX (1933), nr. 2961, 24 iulie
67. BREAZUL, George, „Cântecul popular românesc în școala secundară” partea a IV-a, în *Cuvântul*, București, an IX (1933), nr. 2968, 31 iulie, p. 1-2
68. BREAZUL, George, „Colindele, cântecele de stea, plugușorul, irozi, capră, sorcovă, etc. ca material de învățământ”, în *Școala și viața*, București, an IV (1934), nr. 6, 6 noiembrie
69. BREAZUL, George, „Colindele” , în *România*, București, an IV (1939), nr. 12, decembrie
70. BREAZUL, George, „Colindele”, în *Acțiunea*, București, an I (1940), nr. 93, 24 decembrie
71. BREAZUL, George, „Concerte corale”, în *Cuvântul*, an VI (1929), nr. 1685, 30 decembrie
72. BREAZUL, George, „Concertul religios de la Biserica Sf. Silvestru (14 decembrie 1924)”, în *Mișcarea literară*, București, an I (1924), nr. 6-7, 20 – 27 decembrie

73. BREAZUL, George, „Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți”, în *Revista generală a învățământului*, București, an XXI (1933), nr. 9-10, noiembrie - decembrie
74. BREAZUL, George, „Din aspectele și nevoile vieții muzicale basarabene”, în *Gândirea*, București, an IX (1929), nr. 4, aprilie
75. BREAZUL, George, „Educația muzicală în școala primară”, în *Revista de Pedagogie*, Cernăuți, an VIII (1938), caietul II, iunie
76. BREAZUL, George, „Educația și instrucția. A. Muzica în învățământul elementar”, în *Muzica românească de azi – cartea sindicatului artiștilor instrumentiști din România*, scoasă de Prof. P. Nițulescu președintele sindicatului, București, 1939
77. BREAZUL, George, „Educația și instrucția”, în *Muzica românească de azi – Cartea sindicatului artiștilor instrumentiști din România* scoasă de Prof. P. Nițulescu, București, 1939
78. BREAZUL, George, „Fundamentul unei culturi muzicale la sate”, în *Școala țaranului*, București, an I (1937), nr. 10-11, octombrie-noiembrie
79. BREAZUL, George, „Grija de muzica românească,”(II) în *Cuvântul*, București, an IX (1933), nr. 2926, 19 iunie
80. BREAZUL, George, „Ioan Popescu-Pasărea”, în *Gândirea* an XXII, nr. 5, mai 1943
81. BREAZUL, George, „Locul de dirijor de cor al Capelei Române din Paris”, în *Cuvântul*, București, an III (1927), nr. 806, 11 iulie
82. BREAZUL, George, „Manuale de muzică (Lămuriri pentru colegii din învățământul secundar)”, în *Cuvântul*, București, an VII (1931), nr. 2278, 24 august
83. BREAZUL, George, „Melos și Ethos” în *România literară*, București, an I (1932), nr. 40, 19 noiembrie
84. BREAZUL, George, „Muzica gregoriană”, conferință ținută la Radio vineri 10 iunie 1932, ora 21, în *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. IV, ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, Editura Muzicală, București, 1977

85. BREAZUL, George, „Muzica populară și copilul” în *Școala română*, București, an XXXVI (1932), nr. 5-6, mai-iunie
86. BREAZUL, George, „Muzica primelor veacuri ale creștinismului”, în *Raze de lumină*, București, an VI (1934), nr. 5, noiembrie
87. BREAZUL, George, „Muzica puilor de români” în *Cuvântul*, partea I, București, an VIII (1932), nr. 2551, 30 mai
88. BREAZUL, George, „Muzica puilor de români” în *Cuvântul*, partea II, București, an VIII (1932), nr. 2558, 6 iunie
89. BREAZUL, George, „Muzica puilor de români” în *Cuvântul*, partea III, București, an VIII (1932), nr. 2564, 13 iunie
90. BREAZUL, George, „Muzica puilor de români” în *Cuvântul*, partea IV, București, an VIII (1932), nr. 2571, 20 iunie
91. BREAZUL, George, „Muzica puilor de români” în *Cuvântul*, partea V, București, an VIII (1932), nr. 2578, 27 iunie
92. BREAZUL, George, „Necesitatea înființării unei academii de muzică bisericească”, partea a II-a în *Cuvântul*, București, an III (1927), nr. 825, 1 august
93. BREAZUL, George, „Necesitatea înființării unei academii de muzică bisericească”, partea a III-a în *Cuvântul*, București, an III (1927), nr. 831, 8 august
94. BREAZUL, George, „Note asupra școlii muzicale românești”, în *Gândirea*, București, an VI (1926), nr. 4-5, mai-iunie
95. BREAZUL, George, „Note relative la corurile de biserică”, în *Cuvântul*, București, an X (1930), nr. 8-9, august - septembrie
96. BREAZUL, George, „Pentru muzica bisericească orientală”, în *Cuvântul*, București, an III (1926), nr. 576, octombrie
97. BREAZUL, George, „Programa analitică a învățământului muzical în școala secundară”, partea a II-a, în *Cuvântul*, București, an V (1929), nr. 1368, 11 februarie
98. BREAZUL, George, „Se strică muzica Bisericii strămoșești”, în *Cuvântul*, București, an VII (1931), nr. 2152, 20 aprilie
99. BREAZUL, George, „Stiluri de muzică în corurile de biserică”, în *Cuvântul*, București, an VIII (1932), nr. 2421, 18 ianuarie

100. BREAZUL, George, „Sub zodia altor vremi”, partea a II-a, în *Gândirea*, București, an IX (1933), nr. 2783, 23 ianuarie
101. BREAZUL, George, „Arhiva Fonogramică” în *Boabe de grâu – revista de cultură*, An III, nr. 8, august 1932
102. BREAZUL, George, *Colinde* – culegere întocmită de G. Breazul cu desene de Demian, postfață de Titus Moiescu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1993
103. BREAZUL, George, „Colindele, cântecele de stea, plugușorul, irozi, capră, sorcovă, etc. ca material de învățământ”, în *Școala și viața*, București, an IV (1934), nr. 6, 6 noiembrie
104. BREAZUL, George, „Muzica populară și copilul” în *Școala română*, partea I, București, an XXXVI nr. 4, aprilie 1931
105. BREAZUL, George, „Muzica populară și copilul” în *Școala română*, partea II, București, an XXXVI nr. 5-6, mai-iunie 1931
106. BREAZUL, George, „Șezători muzicale în școlile secundare”, în *Cuvântul*, București, an X , nr. 3100, 11 decembrie 1933
107. BREAZUL, George, „Muzica românească (Sfaturi pentru școlari și cei ce au grijă de ei)”, partea I-a, în *Cuvântul*, București, an IX, nr. 2933, 26 iunie, 1933, p. 1-2
108. BREAZUL, George, „Muzica românească (Sfaturi pentru școlari și cei ce au grijă de ei)”, partea II-a, în *Cuvântul*, București, an IX, nr. 2940, 3 iulie, 1933, p. 1-2
109. BREAZUL, George, „Sisi capra-joc de copii” în *Copilul*, București, an V, nr. 3, noiembrie 1937
110. BREAZUL, George, *Colindele...întâmpinare critică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, f.a.
111. BREAZUL, George, *D. G. Kiriac*, ediție îngrijită de Titus Moiescu, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1973
112. BREAZUL, George, *Gavriil Musicescu* – schiță monografică, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., București, 1962
113. BREAZUL, George, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. I, ediție îngrijită și prefațată de Vasile Tomescu, Editura UCMR, București, 1966

114. BREAZUL, George, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. II – ed. îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, Editura Muzicală a Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1970
115. BREAZUL, George, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. III – ed. îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, Editura Muzicală a Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1974
116. BREAZUL, George, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. IV, ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, Editura Muzicală, București, 1977
117. BREAZUL, George, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. V, ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Ciobanu, Editura Muzicală, București, 1981
118. BREAZUL, George, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. VI, ediție îngrijită și prefațată de Vasile Vasile, București, Editura Muzicală, 2003
119. BREAZUL, George, *Patrium Carmen – contribuții la studiul muzicii românești*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1941
120. BREAZUL, George, *Scrisori și documente* – vol. I, Ediție îngrijită și adnotată de Titus Moiescu, prefață de Gheorghe Firca, Editura Muzicală, București, 1984
121. BREAZUL, George, *Scrisori și documente* – vol. II, ediție îngrijită și adnotată de Titus Moiescu, traducerea scrisorilor din lb. germana de Ortansa Țițeu-Vernescu, Editura Muzicala, București, 1990
122. BREAZUL, George, *Scrisori și documente* – vol. III – alte scrisori și documente din Biblioteca „George Breazul”, ediție îngrijită și adnotată de Titus Moiescu, traducerea scrisorilor din limba germană de Ortansa Țițeu-Vernescu, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1990
123. BREAZUL, George, *Un capitol de educație muzicală*, Editura „Cartea românească”, București, 1937
124. BREAZUL, George, *Die Musikerziehung in Rumänien*, Institutul de Arte Grafice „Luceafărul”, București, 1936

125. BREAZUL ȘI PROF. SABIN V. DRĂGOI, Prof., *Carte de cântece – pentru clasa I secundară de băieți și fete*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1941
126. BREAZUL G., DRĂGOI, S.V., *Carte de cântece – pentru clasa I secundară de băieți și fete*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1934
127. BREAZUL G., DRĂGOI, S.V., *Carte de cântece – pentru clasa II-a secundară de băieți și fete*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1932
128. BREAZUL G., DRĂGOI, S.V., *Carte de cântece – pentru clasa III secundară de băieți și fete*, Editura Scrisul Românesc S.A., Craiova, 1935
129. BREAZUL G. ȘI SABIN V. DRĂGOI, *Carte de cântece – pentru elevii și elevele de clasa IV-a secundară*, Editura Scrisul Românesc S.A., Craiova, 1935
130. BREAZUL G. ȘI N. SAXU, *Carte de cântece pentru copii - clasa I-a primară*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, f.a.
131. BREAZUL G. ȘI N. SAXU, *Carte de cântece pentru copii - clasa II-a primară*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, f.a.
132. BREAZUL G. ȘI N. SAXU, *Carte de cântece pentru copii - clasa III-a primară*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, f.a.
133. BREAZUL G. ȘI N. SAXU, *Carte de cântece pentru copii - clasa IV-a primară*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, f.a.
134. BREAZUL G. ȘI N. SAXU, *Cântece românești pentru școala primară*, Editura Bucovina I.E. Torouțiu, București, 1943
135. CARTOJAN, N., *Cărțile populare în literatura românească*, vol. II – Epoca influenței grecești, Editura pentru literatură și artă, 1938
136. CATRINA, Constantin, “Corul Mitropolitan din Iași în Transilvania și Banat (1890). Mărturii documentare”, în *Țara Bârsei*, Brașov, 2011, nr. 10
137. CÂNDEA, Virgil, *Mărturii românești peste hotare*, vol. IV, Editori coordonatori: Ioana Feodorov și Andrei Timotin, Editura Biblioteca Bucureștilor, București – 2012

138. *Cântările sfintei liturghii, colinde și alte cântări bisericesti*, coordonator principal Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu, ediție revăzută și adăugită, Editura IBMBOR, București, 1999
139. *Cântece românești pentru școala primară*, volumul Ministerului Culturii Naționale și al Cultelor, coordonat de Nicoale Saxu și George Breazul, Ed. «Bucovina» I. E. Torouțiu, București, 1943
140. *Cântece și coruri școlare pentru uzul copiilor din școalele primare*, din publicațiile „Casei Școalelor”, culegere alcătuită de către D.G. Kiriac, N. Bănulescu și N. Saxu, Inst. de Arte Grafice «Carol Göbl», S-r I. St. Rasidescu, 1909
141. CHIRESCU I.D., și G. BREAZUL, *Prohodul Domnului nostru Isus Cristos*, Scrisul Românesc S.A., Craiova, 1937
142. CIOBANU, Gheorghe, „Aportul lui G. Breazul la dezvoltarea folcloristicii muzicale românești” în *Revista de Etnografie și Folclor*, București, an 1966, nr. 5-6, tomul 11
143. CIOBANU, Gheorghe, „Aportul lui Constantin Brăiloiu la lărgirea conceptului de sistem tonal”, în *Revista de etnografie și folclor*, tomul 13, nr. 06, Editura Academiei Române, Institutul de Etnografie și Folclor, București, 1968
144. CIOBANU, Gheorghe, „Cultura psaltică românească în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea”, în *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1974
145. CIOBANU, Gheorghe, „Prefață”, în George Breazul, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. V, ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Ciobanu, Editura Muzicală, București, 1981
146. CIOBANU, Gheorghe, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, vol. II, București, Editura Muzicală, 1979
147. COMIȘEL ȘI IRINA DRAGNEA, *Emilia, Constantin Brăiloiu – Opere, volumul VII, Corespondență Partea I (1907-1939)*, Editura Muzicală, București, 2008
148. COMĂNESCU, Petru, „De vorbă cu maestrul G. Enescu”, în *Politica*, București, an II (1972), 208, 5 februarie

149. COMĂNESCU, Petru, „De vorbă cu maestrul G. Enescu”, în *Politica*, București, II (1927), nr. 208, 5 februarie
150. CONMOS, E. D., *Mănăstirea Putna și tradiția muzicală a Moldovei în secolul al XVI-lea*, în PENNINGTON, E. Anne, *Muzica în Moldova medievală/Music in Medieval Moldavia, secolul XVI-lea*, ediție îngrijită de Titus Moiescu, traducere din engleză de Constantin Stih-Boos, București, 1985
151. COSMA, Octavian Lazăr, „Distorsiuni muzicologice. Constantin Brăiloiu-George Breazul” în *Muzica*, serie nouă – an XIX (2008), nr. 3 (75), iulie-septembrie
152. COSMA, Octavian Lazăr, „Distorsiuni muzicologice. Constantin Brăiloiu-George Breazul (II)” în *Muzica*, serie nouă – an XX (2009), nr. 1 (77), ianuarie-martie
153. COSMA, Octavian Lazăr, *Hronicul muzicii românești*, vol. I, EMUC, București, 1973
154. COSMA, Octavian Lazăr, *Hronicul muzicii românești*, vol. II, EMUC, București, 1999
155. COSTIN, Maximilian, „Către cititori”, în *Muzica*, București, anul III (1921), nr. 1, ianuarie
156. DEM. TEODORESCU, G., *Încercări critice asupra unora credințe datine și moravuri ale poporului romanu*, prefaci de d-lu Alesandru I, Odobescu, Bucuresci, 1857
157. DEM. TEODORESCU, G., „Vicleimul și Stéua”, în *Albina, revistă enciclopedică populară*, Anul I, nr. 12 și 13, 21-28 decembrie 1897
158. DIACU George (Breazul George), „Necesitatea fundării unei biblioteci muzicale”, în *Universul literar*, București, an XLIII, nr. 31, 31 iulie 1927
159. DUCHESNE, Louis, *Les Origines du culte chrétien – étude sur la liturgie latine avant Charlemagne*, Ed. Ernest Thorin, Paris, 1889
160. FIRCA, Gheorghe, „Prefață,,” în BREAZUL G., *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. II, ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1970

161. GABRIELESCU, Grigorie, “Musicescu și corul Mitropoliei”, în *Evenimentul*, Iași, 13 februarie 1896
162. GALINESCU, Gavril, *Manuale didactice de muzică de G. Breazul – recenzii*, Tip. „Bucovina”, București, 1934
163. GASTOUÉ, Amédée, *Les Origines du Chant Romain - L'Antiphonaire Grégorien*, Ed. Alphonse Picard & Fils, Paris, 1907
164. GASTOUÉ, Amédée, *Arta gregoriană*, traducere de Ileana Rațiu și Doru Popovici, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din RSR, București, 1967
165. GIULEANU, Victor, *Melodica bizantină – studiu teoretic și morfologic al stilului modern (neo-bizantin)*, Editura Muzicală, București, 1981
166. GIURGECA, Liviu, “Dincolo de vreme”, în *Contrapunct*, anul I (1941), nr. 4, Iulie
167. GRĂJDIAN, Vasile, Pr., *Cântarea ca Teologie – Studii și articole de teologie a cântării bisericești*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 1998
168. IOANA VELICA ȘI ADELA-DIANA TODEA, Dr., *Educație muzicală. Metodica și practica predării muzicii*, cursul PIE 3611 din cadrul UBB CLUJ
169. IORGA, Nicolae, “Muzica românească”, în *Muzica românească de azi – Cartea sindicatului artiștilor instrumentiști din România*, scoasă de Prof. P. Nițulescu, București, 1939,
170. IORGA, Nicolae, “Pilda bunilor Domni din trecut față de școala românească”, extras din *Analele Academiei Române*, seria II, tomul XXXVII, Memoriile Secțiunii istorice, Ed. Socec, București, 1914
171. LAPEDATU, Alexandru, „Doi cărturari brașoveni din secolul XVIII, Ioan și Radu Duma”, în *Biserica Ortodoxă Română*, București, An XXXIX, 1915
172. MARIAN, Marin, “Un centenar uitat: actul de naștere al etnomuzicologiei române”, în *Muzica*, serie nouă, Editura UCMR, an XXV (2014), nr. 1 (97), ianuarie - martie

173. MĂGUREANU Valeriu, în *Caminul Cultural*, an IV, nr. 5-6, mai-iunie 1938, pag. 231-232 apud George Breazul, *Colindele...întâmpinare critică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, f.a.,
174. MELCHISEDEK, Episcopul, „Memoriu pentru cântările bisericești în România”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an VI (1882), nr. 1, ianuarie
175. MOISESCU, Titus, „Compoziția muzicală a lui Theodosie Zotica”, în *Muzica bizantină în spațiul cultural românesc*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1996
176. MOISESCU, Titus, *Catalogul creației muzicale a lui Evstatie Protopsaltul Putnei*, București, 1997
177. MOISESCU, Titus, *Cântarea monodică bizantină pe teritoriul României – Prolegomene bizantine II – variante stilistice și de formă în muzica bizantină*, ediție îngrijită de Constantin Secară, Editura Muzicală, București, 2003
178. MOISESCU, Titus, *Muzica bizantină în spațiul cultural românesc*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1996
179. MOLDOVEANU, Nicu, Asist. Diac., *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1974
180. MOLDOVEANU, Nicu, Prof. Dr. Pr., *Istoria muzicii bisericești la români*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2010
181. MUNTEANU - BREASTĂ, N., „Moldova la 1787” în viziunea contelui d’Hauterive” în *Revista de istorie*, vol. 41, București, 1988, nr. 7
182. MUSICESCU, Gavriil, “Naționalism sau cântece populare”, în *Arta*, an II (1885), Iași, nr. 7, 1 ianuarie
183. *Octoihul mic*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1999, p. 145
184. PANN, Anton, „Către iubitorii de muze – prefață” la *Bazul teoretic și practic...*, apud George Breazul, *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. I, ediție îngrijită și prefațată de Vasile Tomescu, Editura UCMR, București, 1966

185. PĂCURARIU, Mircea, „Scurt istoric al Bisericii Ortodoxe Române. (vol. I) Începuturile vieții creștine pe teritoriul țării noastre”, în vol. *Credință ortodoxă și viață creștină*, Sibiu, 1992
186. PĂCURARIU, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I, ediția a II-a, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1992
187. PENNINGTON, E. Anne, *Muzica în Moldova medievală/Music in Medieval Moldavia, secolul XVI-lea*, ediție îngrijită de Titus Moiescu, traducere din engleză de Constantin Stih-Boos, București, 1985
188. PETRESCU, Pr. I. D., *Condacul Nașterii Domnului*, Studiu de muzicologie comparată, f.e., 1940
189. POPESCU, Nicolae, M., *Viața și activitatea dascălului de cântări, Macarie Ieromonahul*, Institutul de arte grafice Carol Göbl, București, 1908
190. POPESCU-PASĂREA, I., Pr. G. Comăna și G. Breazul, *Cântările Sfintei Liturghii întocmite pentru școală și popor*, Editura Scrisul Românesc, Craiova-București
191. POPESCU-PASĂREA, Ioan, „Muzica bisericească”, în *Muzica românească de azi*, Cartea sindicatului artiștilor instrumentiști din România, București, 1939
192. POSLUȘNICU, Mihail, Prof., *Istoria muzicii la români – de la renaștere până-n epoca de consolidare a culturii artistice*, Editura Cartea Românească, București, 1928
193. *Prohodul Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, tipărit cu binecuvântarea PF. Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2011
194. SAVA, Iosif, *Amintirile muzicienilor români – dialoguri, evocări, confesiuni*, Editura Muzicală, București, 1982
195. SÂN-GIORGIU, Ion, "Recenzie la Dr. Karl Kurt Klein, Beziehungen Martin Opitzens zum Rumanentum, Sibiu, 1927", în *Revista „Tipografia Datina Românească”*, Vălenii de munte – Prahova, 1928,

196. SEBASTIAN DUMITRU CÂRSTEA, Dr., „Creștinismul românesc din primele secole. Puncte de vedere”, în *Revista Teologică*, nr.2/2008
197. SECARĂ, Constantin, „Notația muzicală”, în *Etnologie românească – folcloristică și etnomuzicologie II*, volum coord. de Sabina Ispas și Nicoleta Coatu, Editura Academiei Române, București, 2007
198. SECARĂ, Constantin, „Notația psaltică a culegerilor de folclor, de la Anton Pann la George Breazul, în *Anuarul Institutului de Folclor și Etnografie „Constantin Brăiloiu”*, extras, serie nouă, tomul 17, Editura Academiei Române, București, 2006
199. STANCIU, Vasile, Prof. Pr., *Slujbele Sfinților români din Transilvania și alte cântări religioase*, cartografia Dr. Ing. Ioan Simionescu, f.e., Cluj-Napoca, 1990
200. STAHL, G. H., “Metode și moravuri «științifice»”, în *Revista Fundațiilor Regale*, București, Redacția și Administrația Fundația ”Regele Mihai I”, an XII (1945), ianuarie, nr. 1
201. STOIANOV, Carmen, Mihaela Marinescu, *Istoria muzicii universale*, București, Editura Fundației România de Măine, 2007
202. „Știri”, în *Foaie Diecezană – Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului*, Caransebeș, an LIII (1938), nr. 13, 27 martie
203. VARTOLOMEI, Luminița, *Totul (numai) despre muzică*, București, Editura Muzicală, 2004,
204. VASILE, Vasile, „George Breazul la semicentenarul trecerii sale în eternitate”, în *Muzica*, serie nouă, revistă editată de UCMR, București, an XXIII (2012), nr. 1(89), ianuarie-martie
205. VASILE, Vasile, *Educație muzicală – manual pentru clasa a VII-a*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 1996
206. VASILE, Vasile, *Istoria muzicii bizantine și evoluția ei în spiritualitatea românească*, vol. II, Editura Interprint SRL, București, 1997
207. VASILE, Vasile, *Profiluri de muzicieni români, sec. XIX-XX*, vol. I, București, Editura Muzicală, 1986,
208. *Vicleimul, joc sfânt, cules din popor*, cu întregiri și lămuriri de punere în scenă de Victor Ion Popa, cu așezarea pe muzică a melodiilor populare (semne bizantine și apusene) de G. Breazul, cu un desen de copertă în

culori de Lena Constante, Cartea Satului, Editura Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, București, 1934 – foaia de titlu

209. ZEBI IDELSOHN, Abraham, *Jewish Music: Its Historical Development*, Editura Henry Holt and Company, New York, 1929
210. ZMEU, Ioan, *Utrenier și Liturghier*, Buzău, 1892
211. Ursu Magdalena, *Culegere de cântece și îndrumări metodice pentru predarea muzicii în etapa prenotației*, Editura Didactică și Pedagogică, București.